

הלבן, נוסח רוסייה הסובייטית! שם תשמעו על שיטות המשטרה הכלכלית, הגורמת לאיבוד הדעת ומחלות לב! יחי השוק השחור!

קרחלין או ירושלים!
ההמונים לא נענו להזמנה זו, בלשו בהי ערם. לעומת זאת בלש בנוכחותו האדם שחתם על כרוז זה והפיץ אותו: חביב שיבר, גבר יפה-תואר ומשופם בן 39, אלמן ואב לילה, לשעבר קבלן בניין, מנהיג המפלגה הדימוקרטית הישראלית, ראש הליגה האנטי קומוניסטית ומארגן רשימת החיילים המשוחררים והעולים החדשים שזכתה ב-375 קר לות בבחירות לכנסת השנייה, ההאשמה ש-הושיבה אותו על ספסל הנאשמים: מכירה בשוק השחור של כמות לא גדולה של נייר, שהועמדה לרשות רשימתו (רשימת ש) ל-צרכי תעמולת בחירות.

שיבר הופיע בחליפה לבנה, עניבה ונעלים שחורות, כשבידו תיק עור שהכיל פיגאמה ומברשת שיניים. "אני מוכן למאסר", הודיע חגיגית. אחר קם והודיע שאינו משתתף ב-משפט, מאחר שהרכב בית-המשפט (השופט דוב זוהר ושני נציגי הציבור) מזכיר לו הר-כב של בתי-משפט סובייטיים.

הודעה זו לא מצאה חן בעיני שותפיו ל-ספסל הנאשמים, שני המועמדים הראשיים של רשימה ש' ומנהלי בית-מסחר לנייר. הם ביקשו להפריד את משפטם. אולם לשוא: השופטים מצאו כי אחרי שהנאשמים החליטו ללכת יחד לכנסת, יוכלו גם לשבת יחד ב-בית-המשפט. העונש המקסימלי שאפשר היה להטיל עליהם: 7 שנות מאסר לאיש, בתו-ספת 1000 ל"י קנס.

400 ל"י חתימות. מעניין מן המשפט עצמו היתה דרכה של הרשימה, כפי שהש-תקפה בעדויות. מתברר שהתחילה דרכה זו בפילוג: מיד עם היוחסדה התפלגו ממנה שני יוזמים — המייג'ר ויורד הרבנוני (שחי-פש לעצמו היעסקות אחרת, הצטרף למרכז הכנוענים) וג'ון ספירס, מי שהיה ציר ליברלי בפרלמנט הבריטי. חוץ מזה התפלגו עוד כמה חוגים. לבסוף, למחרת הבחירות, הת-פלגו גם המועמדים עצמם איש מרעהו, הש-אירו את חביב שיבר לבדו. המועמד הראשי, רופא פנימי ומנהל קופת-חולים, הצטרף על-עניין כולו שעלה לו ב-1000 ל"י (מהן 400 ל"י עבור "איסוף חתימות" להגשת הרשי-מה).

עוברת הפילוג לא נשארה בספק: כל אחד מן הנאשמים השתדל להטיל את האחריות

במקום לרגל הופעתו בחיפה. אחר-כך רקדו, התנהלו באיטיות אל שני המזנונים (היחי-דים) בשני קצות המגרש. תוספת התלבושות הפשוטות והאווירה האינטימית שח' לנשף צו-רה של מסיבה ביתית שקטה, כשעזב אחרון המבקרים את המגרש בש-עה חמש לפנות בוקר, עברו לידו הפועלים הראשונים בדרך לעבודתם, עמדו על קיום הנשף לפי שיירי הנייר ושרשרת הגורות ה-צבעוניות שחשמלאי עסק בהורדתן.

דרכי אדם

רק קילומטר אחד

"עצור, ימח שמך! כלב בן-כלב!" צרח חייל בקמצו אגרוף מול אחורי מכונית משא נעלמת בסיבוב. מרגע לרגע גדלה חבורת הטרמפיסטים, בה בלשו חיילי צה"ל, כשעל מצחם לוהטת שמש גלילית חסרת-רחמים. הי-שאיפה המשתפת לרובם: להגיע הביתה לחג השבועות.

הסיכויים היו קלושים. רחוקים קילומטרים מכל מקום שהוא, עמדו 20 צעירים, על כביש ראש-פינה—סבריה, מצוידיים בתעודות-חופשה ל-24 שעות, מהן הופחתה שעה אחר שעה בחלוף מכוניות על פני הכביש החלק מבלי שתאספנה את המחכים. גם השפה הי-עברית הלכה ונתכפרה מרגע לרגע.

לבסוף, משלא נותר עוד גידוף בו לא הש-תמשה מקהלת המשתוללים על הכביש, שי-אימה בהשמדה גזעית של הנהיגים, נשמע טרטור מכונית. כל העיניים נתלו בכוח אחד: שביל העפר, צפונית לקיבוץ גינוסר. המראה הרהיב והרגיע. מכונית משא צבאית נהוגה בידו חייל התקרבה אל הכביש. החבורה נית-רה ממקומה, גוף אחד, הגיעה ביונק אל קצה הכביש, רק כדי לשמוע מן הנהג סיגון מוטנד שנשמע בקושי רב דרך הסדקים בשי-ניו הקדמיות: "אני נוסע רק קילומטר אחד. לא כדאי, תהיו בריאים."

אך בטרם הספיק לדרוך על דוחשת הדלק ולהסתלק לדרכו נתמלאה המכונית טרמפיס-טים.

כשקילומטר בלע קילומטר, לא בלעו ה-טרמפיסטים את עלבונם. "צריך ללמד אותה, שלא יוכל יותר לנסוע אפילו מטר אחד", צרח רב-טוראי שנראה שהוא יכול ללמד משהו למישהו. העקרון נתקבל וכשנעצרה המכונית ליד חורשה בכניסה לראש-פינה קפצו חמי-

את הקצינות שהובטחה לו) היה להם מכה משותף: המשכורות הגן ירודות, לא מספ-קות ואינן משתלמות. בעוד שהמחלקה לקשרי צבור של שוהם הוציאה ידיעון בו היא הצביעה, ללא חולקין, באופן תיאורתי מפורט על הפרש גדול במש-כורת של ימאי כשיר (בעל אשה ושני ילדים)

שמעון אהמט, עתונאי

תלנשי שוקולדה + קומקום לתה

ישראלי לעומת זה של בריטי או הולנדי (183 דולר לישראל, 78 הולנדי) מרגישים הימ-אים על האניות באופן מעשי את חוסר יכלתם הכספי בכל גמל זה, נוסף על התנאים הירודים באוניותיהם-ביהם. כשחקרו אנשי צוות יפו מדוע לא קיבל שלמה בישטוק את קצינותו השיב המהנדס הראשי רוני: "אולי אם היה נשאר היינו נותנים לו אותה". הוא לא ידע שהוא היה אחד מחמשת העורקים הראשונים מבין 20 נוספים שנטשו אוניותיהם משך החדשים האחרונים.

סטודנטים

רק שני מזנונים

תהלוכות-ענק מדוגלות של כל ארגוני הי-נוער בעיר, פסטיבלים ספורטיביים עם סיום קרניבל מורכב משלל גזונים ואלפי משתת-פים היו חלק מהתוכניות הסטודנטיות של הי-סטודנטים שעמדו להתממש השנה בשיתוף עם העירייה במקום הבאל המסורתי. נוסף לכך עמד להערך נשף סגור לתלמידי הסנ-יון בלויית ידידותיהם או נשותיהם, שיסתיים לפנות בוקר, יסיים בכך את היום עצום הי-חגיגות.

משהתקרב מועד החגיגות והתכניות המ-פורטות הוגחו על שולחן הישיבות של חברי מועצת העירייה, קם נציג מפים האופוזיצ-יוני, התנגד עקרונות בטענה: "אתם רוצים לחגן את הנוער שלי בדרכים חדשות?" סיים במשפט חד וממצה: "הניחו לי לעשות זאת!" לא איחרה לבוא התוצאה לתגובה שלילית זו: ועדת חקירה מטעם העירייה, אשר עד היום טרם מסרה את מסקנותיה. ועד הסטודנטים נזעק לשיבה דחופה כדי למצוא פתרון יסודי לשתי בעיות. האחת, שאינה מאפשרת כל שינוי: בעוד שבוע יסתיימו הלימודים, הסטודנטים יתפזרו לכל עבר, מי לחו"ל במסגרת חילופי סטודנטים (העולם הזה 754) ומי לביתו מחוץ לעיר. השנייה, הנמצאת בקפאון מתמיד: למרות שועדת החקירה של העירייה טרם הגישה את הצעותיה לא יתכן לסיים ללא נשף מסר-רתי.

קם אמנון אורבך, ממושקף, בעל שערות שחורות גזורות בקפדנות, הציע פתרון: להחר על תכניות הענק לעת-עתה, לקיים רק נשף אינטימי סגור הפתוח בפני ידידים וידידות מלווים סטודנטים, במחיר לירה וחצי הכרטיס לשם כיסוי העוצאות בלבד, להחר בכך על הכנסות העולות למספרים של חמש ספרות בנשפים המסורתיים. נוסף לכך, לתת אפשרות לסטודנטים להנהיג מנשפם מבלי לעמוד לפני כן 50 שעות בהכנתו.

התוצאה היתה חיובית: מאות אחדות של סטודנטים ומלחים, התאספו, תפסו את מקר-מותיהם ליד השולחנות הפזורים במגרש הי-יחידי שלפני הכניסה לבניין הטכניון, נהגו לשמע בדיחותיו של שמואל פישר, שירתו של שמעון ברינווי ושתי הקראותיו של מר-דכי (האבהתה של יובל אור) בן-זאב שנוכה

הברת ליבר, ששילמה בצורה זו עבור מודעו-תיה. סאמט לקח את השוקולדה, מכר אותה לחנויות ולמכרים, חי מן התמורה.

המטאמט לא השתפשה. משך שנים עמד הארץ על סף פשיטת רגל העובדים יצרו קואופרטיב, ניסו לקיים את העתון בעזרת נדבנים. לבסוף, ב-1936, הופיע קונה על רכושו החי (עובדים) והמת (משדד). הוא הביא מכוונת, הקים בית-דפוס, וחזר לחוץ-לארץ. היה זה המו"ל הגרמני המפורסם שקנה במחיר 26,000 ל"י את העתון כולו, שלמה זלמן שוקן. בארץ השאיר את בני הצעיר, גוסטאב, בן 24, פקיד בבנק אפי-ק. ביום בהיר אחד כונסו העובדים ונתבשרו כי גוסטאב שוקן הצעיר הפך עורך העתון, אותו קיבל מאביו כנדוניה לרגל נישואיו עם שולמית פרסיץ (בת הברת הכנסת שושנה פרסיץ, אחות ימימה פרסיץ, אשתו של איש הקאמרי יוסף מלוא, וריטה פרסיץ, מארגנת קול ירושלים).

העובדים חייבו, בטחו ש"האדון הצעיר" ישתפשה במהרה, ככל מטאמט חדש. אולם הם טעו. העורך החדש חולל מהפכה בעתון, קיצר את המאמרים הארוכים עד בלי נשוא, שם את הדגש על אינפורמציה. הוא הנהיג משטר של דיקטטורה חמורה במערכת, נמנע מלקיים יחסים חברתיים עם עובדיו, עבר בעצמו בשעות הלילה על כל פסיק וכל נקודה בעתון — מנהג שממר עליו עד היום. הוא גם חידש כמה חידושים אחרים. אחד מהם: מתן זכות לעובדים להשתמש במלה "פרוצה", מלה שהיתה אסורה בימי היד"ר גליקסון, שעה שכתבו על "נערה שירדה מדרך הישר". תוצאת כל המהפכות: הארץ עלה מתפוצה של 5000 (1936) ל-25,000 (1952).

גוסטאב (כיום גרשום) שוקן לא האמין כי תצמח טובה מהחלפת תפקידים תכופה במע-רכת. אולם עובד הוכיח את עצמו בתפקיד אחר, נשאר בו לצמיתות. כשנכנס סאמט למערכת עבר ככתב העירייה. באותו שניד הוא שימש (בן השאר) גם החודש, כשהגן שני יובלות: 20 שנה בהארץ, 25 שנה בעתונות. אחד שלא הופיע למסיבת היובל: עורך הארץ גרשום שוקן.

הים

בעלי הדם המלוח

כשנסתיימה שביתת הימאים הגדולה, ביו-מה 40', ישבו כמה ימאים וחוקים בבית-יורדי ים, חיפה וחיכו לאניות שתגיענה כדי לעלות בהן.

בין עשרות הימאים שחיכו בחוסר סבלנות בכורסות החומות והרכות של הבית לעבודה, ישבו חמשה ימאים זרים איש לרעהו אשר דבר לא איחד אותם, אם בנוש או ברות, פרט להתלהבות למרחבי הים והדם המלוח שורם בעורקיהם.

נוסף לאי-היכרותם אחד את השני, התחל-קו גם במקצועותיהם השונים על האניה: שלמה בישטוק הגבוה והחסון, בעל השע-רות השחורות היה חניך בית-הספר הימי (3 שנים) בן 22 ותושב נשר, עבד משך שנים כמשמן בחדר המכונות והיה מועמד לדרגת קצין חמישי. מרטין בן-יוסף שליט, 28, תפ-קידו היה בדיוק מעל חדר המכונות, על הי-ספון, בחדר האוכל של הקצינים כמלצר. שני-הם לא הכירו את גרשון לידואר, חניך משק רמתישי, בן 21, אשר הוסמן לתפקיד רב-מלחים. ומדי הכנסם להנפש בבית-יורדי ים, לא הכירו את שמעון פרל הצעיר (20) בעל עיני התכלת ולא את משה בן-שבתאי בן הי-24 שהיה מראשוני המלחים על קדמה בשנת 1947.

השוואה להולנדי. בסוף ינואר 1952 זימן הגורל לחמשתם לעלות באופן נפרד כאנשי צוות על א/ק יפ' שעמדה להפליג דרך האוקיינוס האטלנטי לחופיה המזרחיים של אמריקה.

כבר במחצית הדרך הופתעו אנשי הצוות של האניה כאשר בצורה מקורית שאינה משתמעת לשתי פנים, הודיעו החמשה שהם מתעתדים לערוק, ושכל אחד סיבה משלו להצדיק את פעולתו.

כשם שעלו בנפרד, כן ערקו בנפרד ללא כל תכנון או תכנית משותפת. הראשון ערק המלצר מרטין בן-יוסף בנמל בלימור הקר-דר. אחריו ערקו שאר הארבעה, בניוירוק. משנתגלה חסרון ניכר בין אנשי הצוות הוכר-זה חברת שוהם להעלות ימאים זרים (בעיקר דנים) למלא את אותם התפקידים במשכורות העולות פייכמה על אלה של הימאים הישר-אליים.

למרות שלכל אחד מהמחמט היתה סיבה אישית לעריקתו (שלמה בישטוק התלונן על היחס העוין באניה ועל כך שלא קיבל

הנאשם חביב שיבר (שמאל) וידידו קומוניזם לבן = שוק שחור

על רעהו, וכולם יחד על אדם אחר, גם הוא חבר לשעבר ברשימה, שלא ישב על ספסל הנאשמים. הוא לא יכול היה לשבת שם — כי הוא היה עד המלך נגד שותפיו.

הארץ

נדחתה הצעתו של א. שכטר לדון מח' דש על העלאת מכס המים (על המשמר). אליעזר בוכני, חיפה שחא נפטיק בכלל את היבוא!

ההסכם כולל אספקת 0 אלפים טונה בשר במשך 5-6 החודשים הראשונים. (הצופה) י.ר., ראשון-לציון חבל שלא 0 מיליונים.

משפם

"יחי השוק השחור"

בואו בהמוניכם לבית-המשפט לספרות... כדי שתנהו בפעם הראשונה את הכרזה בבתי-המשפט לספרות שהקים משטר הקומוניזם